

PROCEDURA DE ALEGERE A PREȘEDINTELUI – PUNCT DE PORNIRE PENTRU O NOUĂ RECONFIGURARE A SITUAȚIEI POLITICE DIN ȚARĂ

Contextul general

Drept argument servesc rezultatele alegerilor parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010, alegerilor locale din iunie 2011, dar și rezultatele ultimilor sondaje de opinie, care arată clar că Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM) acoperă masiv segmentul de stânga, Partidul Democrat din Moldova (PDM) – centru-stânga, Partidul Liberal-Democrat din Moldova (PLDM) – centru-dreapta și dreapta masiv, Partidul Liberal –extrema dreaptă.

Din punct de vedere al teoriei, dar și a practicii politice, ar trebui de remarcat un lucru: cel mai stabil electorat este cel de extremă, un exemplu în acest sens fiind PPCD până în 2005 și PL în prezent, iar cel mai instabil și fluctuant fiind cel de centru, exemplu fiind PSD, AMN și PDM până în 2009 și chiar după. Astfel, dacă pe segmentul de dreapta în mare parte lucrurile s-au stabilizat – PL având electoratul său stabil și fidel pe dreapta extremă și PLDM deținând monopolul pe dreapta și centru-dreapta, atunci pe cel de stânga lucrurile urmează să se precipiteze încă. În cele din urmă, declanșarea procedurii de alegere a Președintelui în Parlament, prima încercare fiind stabilită la 18 noiembrie 2011, va reprezenta un punct de cotitură în si-

Schimbările politice și re poziționarea forțelor politice care au avut loc începând cu anul 2009, de când a fost schimbat formatul și culoarea guvernării și au survenit anumite modificări în tabloul politic autohton, ne determină să facem o analiză cu privire evoluția situației politice pe termen scurt și mediu. Trebuie de subliniat faptul că de doi ani, de când Republica Moldova (RM) este guvernată de partidele din Alianța pentru Integrare Europeană (AIE) (cu excepția Alianței Moldova Noastră (AMN), care nu a trecut pragul electoral în noiembrie 2010 și care a fost absorbită de Partidul Liberal-Democrat din Moldova, una din componentele AIE), se observă o oarecare stabilizare a spectrului politic din țară.

tuația politică din țară, lucru ce va determina pe termen mediu o schimbare importantă a spectrului politic moldovenesc și un echilibru de putere. Această restructurare, care poate fi numită una naturală și logică, se va produce preponderent pe eșichierul politic de stânga, unde găsim un PCRM care domină încă masiv stânga, un PDM care controlează încă segmentul de centru-stânga, care este unul instabil și fluctuant, Partidul Socialiștilor din Republica

Moldova (PSRM) în frunte cu ex-deputatul comunist Igor Dodon al cărui potențial urmează să-l vedem și câteva partide mici extraparlamentare: PSD, Moldova Unită, Uniunea Centristă. Stabilitatea din prezent de pe dreapta poate exploda în cazul unor mișcări radicale și nechibzuite ale partidelor de acolo, în cazul dat ale PLDM și PL.

Astfel, în continuare ar fi bine de analizat diferite variante cu privire la procedura de alegere a Președintelui țării în Parlament și eventuale scenarii care pot să urmeze în eventualitatea alegerii sau nealegerii președintelui. Prin urmare, aceste scenarii vor arăta clar care va fi evoluția probabilă a spectrului politic din țară și ce restructurări politice pot să se producă.

Luând în considerație evoluția situației politice din țară și demararea procedurii de alegere a Președintelui țării în actualul Parlament, deducem două scenarii: alegerea Președintelui în Parlamentul actual și stabilitate politică pentru următorii 3 ani și eșuarea alegerii Președintelui, fapt ce va provoca dizolvarea Parlamentului actual și declanșarea alegerilor anticipate.

Președintele țării este ales în Parlament

Există diferite scenarii viabile și reale privind succesul alegerii Președintelui în Parlamentul actual și eventuale situații în perioada post-alegeri.

1. AIE (PLDM-PDM-PL) + PCRМ – vot practic unanim în Parlament pentru alegerea Președintelui, în rezultatul căruia avem situația: Marian Lupu sau un candidat neutru și neafiliat politic propus de AIE va fi ales Președinte, drept rezultat partidele AIE ră-

mânând la guvernare, iar PCRМ în opoziție. În cazul dat putem analiza și alegerea doamnei Zinaida Greceanii în funcția de Președinte al țării.

2. AIE (PLDM-PD-PL) + grupul domnului Dodon – minim 61 de voturi în Parlament pentru alegerea Președintelui, în rezultatul căruia avem situația: sau Marian Lupu, sau Zinaida Greceanii sau un candidat neutru și neafiliat politic propus de AIE va fi ales Președinte, partidele AIE rămânând la guvernare, iar PCRМ în opoziție.

3. Printr-o formulă sau alta PCRМ revine la guvernare (PCRМ – PLDM, PCRМ-PLDM-PD sau PCRМ-PD + PL) – Președintele este ales în Parlament, fapt ce va duce la schimbarea guvernării, unele partide din actuala AIE fiind trecute în opoziție. În acest caz poate fi inclus și varianta AIE (PLDM-PDM-PL) + PCRМ – vot unanim în Parlament pentru alegerea Președintelui, în rezultatul căruia avem situația: este ales un Președinte comunist sau neutru și neafiliat politic propus de PCRМ, drept rezultat obținând o guvernare largă.

În baza acestor scenarii, va fi analizată evoluția tabloului politic din țară și eventuale reconfigurări ale spectrului politic existent, în dependență care variantă din cele enumerate de mai sus se va realiza. În orice caz, se poate de constatat că alegerea Președintelui în Parlamentul actual este un Rubicon sau un punct de pornire pentru o nouă situație politică din țară și va determina o reconfigurare a tabloului politic pe termen scurt și mediu.

Deci, dacă se analizează scenariile 1 sau 2, observăm că în urma alegerii Președintelui în Parlament, partidele din AIE se mențin la guvernare și se va instaura o oarecare stabilitate politică în țară. Liderii partidelor de la guvernare într-o măsură sau alta își păstrează

ză cel puțin o funcție înaltă în stat, iar PCRM rămâne în opoziție timp de trei ani.

Este puțin probabil ca deputații din grupul Dodon, care au plecat de la PCRM și care pot contribui la deblocarea crizei politice din țară, să participe direct la guvernare ca o unitate politică distinctă, în cazul dat fiind vorba de Partidul Socialiștilor, și să reconfigureze radical alianța de guvernare. Acest lucru este valabil chiar și în cazul în care Zinaida Greceanii va fi aleasă în funcție de Președinte, deoarece, este puțin probabil ca ea va adera la Partidul Socialiștilor. Astfel, nu există nici o logică politică ca PSRM să facă front comun cu AIE pe termen scurt și mediu, dacă se ia în considerație declarațiile recente ale domnului Dodon vis-a-vis de această alianță. Cel mai probabil aceștia vor fi oficial în opoziție alături de PCRM și vor încerca să acumuleze capital politic pe stânga.

Prin urmare, acest lucru va determina o luptă politică pe eșichierul politic de stânga. PCRM va scădea continuu, popularitatea partidului și a liderului său Vladimir Voronin având un trend negativ în această perioadă. În același timp PDM va avea posibilitate să se consolideze pe acest segment, care va beneficia de resurse administrative, de funcție supremă în stat și vizibilitate mai mare ca unicul partid de stânga în garnitura guvernamentală. Ar trebuie de remarcat faptul că în prezent popularitatea PCRM se mai menține grație instabilității politice din țară și disensiunilor de la guvernare, care au un impact negativ asupra PDM în lupta sa contra PCRM.

Trei ani de opoziție pentru PCRM și o situație politică stabilă este un dezavantaj enorm pentru acest partid, dat fiind faptul că această formațiune politică a crescut și s-a consolidat grație factorului puterii și funcției supreme pe care a deținut-o liderul său. Într-

un cuvânt, Partidul Comuniștilor poate fi considerat un partid al puterii și deocamdată al unui singur lider. Opoziția va duce la slăbirea continuă a lor din cauza lipsei unei funcții supreme în stat pentru domnul Voronin, ceea ce îi scade din popularitate. Aici se mai adăuga și detașarea lui Igor Dodon, Zinaida Greceanii și Veronica Abramciuc de comuniști, care este o lovitură puternică asupra imaginii și stabilității interne ale partidului. Ar trebuie de constata un lucru că unitatea PCRM-lui de astăzi a fost menținută de „mâna de fier” a lui Vladimir Voronin și de influența pe care o are în interiorul formațiunii. În ultimul timp deja ne convingem că scăderea influenței acestuia din cauza lipsei resursei puterii determină divizarea partidului, plecări și slăbire politică semnificativă. În condițiile politice de azi și în urma celor întâmplate recent, schimbarea liderului în PCRM va afecta mult ratingul și așa în scădere și imaginea partidului, deoarece PCRM de azi este asociat cu imaginea lui Vladimir Voronin și prin inerție cu cea de Președinte de țară. În plus, la acest moment comuniștii nu au un candidat pe măsura domnului Voronin, care să preîntâmpine scăderea politică și spargerea totală a partidului.

Deci, în baza celor menționate mai sus, un PCRM în opoziție, cu un lider slăbit din punct de vedere politic, va fi putea fi marginalizat dur de către un PDM aflat la guvernare, cu un lider charismatic și cu funcție supremă în stat¹. Adică, vom urmări o stabilizare politică pe eșichierul de stânga, fapt ce se va produce cel mai probabil în jurul PDM. Este adevărat că activizarea PSRM în frunte cu Igor Dodon va amplifica lupta pentru supremație pe stânga, însă, în condițiile păstrării AIE actu-

1 Experiența politică din Moldova demonstrează că un partid politic este asociat cu liderul său. Astfel, succesul unui partid depinde de imaginea, influența și vizibilitatea liderului său, care reprezintă locomotiva sa de bază.

ale, este greu de crezut că un astfel de proiect va putea să se impună, poziționându-se între Partidului Democrat aflat la guvernare și un PCRМ destul de rigid încă. În plus, este puțin probabil ca eventuala funcție de Președinte de țară a doamnei Greceanii va putea întări electoral partidul domnului Dodon, din următoarele considerente: domnul Dodon ca liderul și locomotiva PSRM nu va deține vreo funcție înaltă în stat și va rămâne în umbră, transferul de imagine de la doamna Greceanii din eventuala funcție de Președinte de țară către domnul Dodon ar putea să nu aibă efecte scontate², iar calitățile, ponderea, impunerea și ambițiile politice ale doamnei ar putea să nu facă față concurenței de pe eșichierul de stânga³. În plus, în cazul alegerii doamnei Greceanii în funcția de Președinte, nu este exclus că odată cu stabilizarea situației politice din țară să se adopte unele modificări constituționale care să micșoreze atribuțiile Președintelui țării.

În cele din urmă, în cazul realizării scenariilor 1 sau 2 se demonstrează că pe eșichierul de stânga se va produce o anumită restructurare a forțelor politice într-un termen mediu, PDM jucând un rol central în cazul dat; pe dreapta situația fiind neschimbată – PLDM centrul de putere, PL – menținându-se pe dreapta extremă. Restructurare de pe stânga se va reduce la consolidarea structurilor de partid ale PDM și lărgirea bazinului electoral spre stânga al acestuia grație resursei guvernamentale și să marginalizeze puternic sau chiar să «înghiță» PCRМ prin atragerea masi-

vă a electoratului comunist de astăzi. O creștere paralelă a PDM și PSRM este practic exclusă, deoarece ambele partide se poziționează pe același segment electoral de stânga. În plus, nu ne imaginăm ca PSRM să guverneze alături de PD, PLDM și PL în condițiile politice actuale și structura politică din Parlament. Astfel, PDM prin resursa puterii, pozițiilor sale la nivel local în urma alegerilor locale din vara lui 2011, dar și experienței politice pe care o are, cel mai probabil va scoate din joc PSRM. Astfel, cel mai probabil lupta cea mare pe stânga se va da între PCRМ și PDM. Iar, din cele menționate mai sus absorbția PCRМ de către PDM, sau a unei părți din PCRМ, sau o fuziune dintre PDM și PCRМ, este cât se poate de probabilă pe termen mediu, fapt ce va duce la existența și consolidarea unui partid de stânga puternic și stabil, așa cum este cazul PLDM pe dreapta.

Analizând scenariul 3, unde printr-o formulă sau alta Partidul Comuniștilor revine la guvernare, trebuie de subliniat un lucru foarte important: revenirea PCRМ la guvernare alături de PDM presupune automat o luptă aprigă pentru instaurarea monopolului politic pe segmentul de stânga și centru-stânga. Atunci când două forțe politice care se situează pe același segment politic împart practic același electorat și se află la guvernare, este logic că se va produce o luptă pentru supremație sau o coagulare a unei forțe unice. În cele din urmă, vom asista pe termen mediu fie la o fuziune dintre PCRМ și PDM, fie la marginalizarea totală sau înghițirea unuia dintre aceste partide de celălalt, rezultatele jocului reieșind din strategia fiecăruia partid, funcția și vizibilitatea liderului lor și de influența partidului în ansamblu. Existența unei a treia forțe pe stânga în situația dată este pusă sub semnul întrebării, aceasta diluându-se în contextul luptei dintre forțele de la guvernare

2 În caz că Igor Dodon accede la o funcție înaltă în stat cu ajutorul funcției de Președinte al doamnei Greceanii în cadrul guvernării actuale, atunci nu se poate vorbi de AIE 2, lucru ce poate duce la reformatarea coaliției de guvernământ.

3 Doamna Greceanii este recunoscută mai mult ca un tehnocrat bun și nu ca un politician, care ar putea să participe sau să se impună în anumite jocuri și scenarii politice, chiar dacă luăm în considerație atribuțiile Președintelui țării pe care le-ar putea exercita.

O paranteză în context: pe eșichierul de stânga marginalizarea poate fi produsă doar pe direcția spre stânga extremă, sau radicală, care poate asigura un electorat stabil și mic. Din punct de vedere teoretic și practic, marginalizarea spre centru, în cazul nostru spre centru-stânga, este imposibilă, deoarece electoratul de centru-stânga este unul instabil și fluctuant. Exemplu în acest sens îl servește spectrul de dreapta din RM: PLDM – nucleul de pe dreapta, care are un electorat de centru-dreapta și dreapta, PL, cum a fost pe timpuri și PPCD, fiind împins spre extrema dreaptă, având un electorat relativ stabil și îngust. Astfel, lupta dintre PCRМ și PD se va rezuma:

- fie prin fuziunea dintre aceste două partide, ceea ce va duce la dominarea electoratului de centru-stânga și stânga,
- fie prin înghițirea PDM-lui de către PCRМ, fapt ce va duce ca PCRМ să domine pe lângă segmentul de stânga și cel de centru-stânga, așa cum a fost în perioada 2001 – 2009,
- fie PCRМ este împins de PDM către stânga extremă, PDM influențând centrul-stânga și stânga, PCRМ-ul limitându-se la un electorat radical de stânga și foarte îngust, adică ceva asemănător cu cazul PL-lui de pe dreapta.

În cazul în care PCRМ este la guvernare, iar PDM în opoziție, este clar că cei din urmă sunt automat dezavantajați într-o astfel de formulă. Același lucru se referă și la PSRM-ul domnului Dodon. Aceasta se explică prin aceea că PCRМ este un partid încă destul de puternic la acest moment, iar numărul de mandate din Parlament, rezultatele în alegerile locale din vara lui 2011, experiența politică și spiritul din interiorul formațiunii demonstrează acest lucru. Consolidarea pozițiilor PCRМ pe stânga se va produce indiferent dacă domnul Voronin

va ocupa una din funcțiile supreme de stat, deoarece resursele guvernamentale vor permite comuniștilor să absoarbă în mare parte electoratul PDM, care este unul fragil și instabil la acest moment.

Dar, ar fi bine de făcut o paranteză în acest context: dacă PCRМ ajunge din nou la guvernare, este mai mult decât probabil că participarea politică activă lui Vladimir Voronin va continua și chiar se va amplifica și vor reapărea ambițiile sale politice. Astfel, este naiv de crezut că domnul Voronin se va lăsa de politică în caz că comuniștii vor reuși să revină la guvernare, cu atât mai mult că la acest moment PCRМ nici nu are vreun urmaș de calibrul domnului Voronin și există anumite fricțiuni pe interior.

Prin urmare, trebuie de constatat că soarta PDM, dar și a PSRM, este practic decisă pe segmentul de stânga, deoarece în opoziție aceste partide nu vor avea posibilitate și potențial să contrabalanseze PCRМ-ul de la guvernare. La acest moment PDM mai reușește să se mențină și să contrabalanseze PCRМ pe eșichierul de stânga grație accesului său la resursele guvernamentale, iar creșterea PSRM-lui poate fi asigurată doar prin intermediul participării la guvernare. Pierderea acestei resurse va oferi electoratului democrat o alternativă viabilă și atrăgătoare. Prin urmare, eșichierul de stânga va fi dominat de PCRМ, înghițirea PDM și PSRM fiind o chestiune de timp.

O alianță dintre PCRМ și PLDM va putea provoca și anumite restructurări pe segmentul de dreapta prin faptul compromiterii liberal-democraților față de alegători săi. Drept argumente servesc următoarele: acest partid a apărut, a crescut și a acces la putere pe fonul unei lupte anticomuniste, ideologia și politica PLDM este opusă celor de la PCRМ, incompatibilitate mare dintre fruntașii celor două par-

tide, ceea ce face imposibilă crearea unei echipe eficiente și de lungă durată. Astfel, dacă PLDM se va hotărî pentru un asemenea pas, ceea ce este puțin probabil, atunci există posibilitatea ca PL să-și mărească bazinul electoral pe dreapta, dar și apariția unei noi forțe politice, lucru ce va duce la restructurarea segmentului politic de dreapta.

În concluzie, pentru scenariul 3 s-ar putea de constatat că în eventualitatea revenirii comuniștilor la guvernare, se arată clar că pe stânga va domina și se va consolida doar o forță politică, fie acest lucru se va produce prin fuziune sau absorbție, pe segmentul de dreapta situația modificându-se doar în cazul unei coaliții a comuniștilor cu liberal-democrații.

În final, ar fi bine de subliniat un lucru important, care are tangență cu scenariile descrise mai sus. Este vorba despre candidatul neutru sau neafiliat politic pentru funcția de Președinte al RM. În condițiile politice de astăzi, un candidat neafiliat politic și neutru pentru funcția de Președinte, sau exercitarea atribuțiilor de Președinte într-o manieră neutră și nepărtinitoare este practic ireal și imposibil. Circumstanțele politice din țară, realitățile politice de la noi, cutuma, regulile și cultura politică nu vor permite acest lucru. Iată de ce dacă și va fi ales vreun Președinte declarat neutru și neafiliat politic, această persoană oricum va face jocul politic cuiva, lucru ce se va reduce la unul din scenariile descrise mai sus.

Declanșarea alegerilor anticipate în urma eșecului alegerii Președintelui

Eșuarea alegerii Președintelui țării în Parlamentul actual va determina Președin-

tele interimar să dizolve Legislativul și să declanșeze alegeri anticipate. Luând în considerare situația politică din țară, sondajele și tendințele politice din prezent, observăm că scenariile post alegeri anticipate se rezumă la cele descris mai sus. Adică :

1. PLDM, PDM și PL obțin împreună minimum 61 de mandate în Parlament, reeditează Alianța pentru Integrare Europeană și lasă PCRM în opoziție. Astfel obținem scenariile 1 sau 2, în rezultatul căruia stânga politică se va consolida în jurul PDM, iar PLDM și PL menținându-și în mare parte pozițiile pe dreapta.

2. În Parlament acced aceleași patru partide – PCRM, PLDM, PDM și PL – dar nici una din părți, adică AIE pe de o parte și PCRM pe de altă parte, nu obțin voturi suficiente pentru alegerea Președintelui. În asemenea condiții, obținem scenariul 3, chiar dacă PCRM obține o majoritate simplă în Parlament, insuficient de a alege Președintele.

3. În Parlament acced mai multe partide decât în prezent. Făcând anumite calcule, se poate de admis că în Parlament vor mai intra un partid de stânga (PSRM în frunte cu Igor Dodon) și unul de dreapta (Partidul Acțiunea Democratică în frunte cu Mihai Godea). În orice caz, dacă unul din acestea două partide vor accede în Parlament, sau chiar ambele, acest lucru va dispersa fie dreapta politică, fie stânga politică, fie ambele segmente. Oricum această dispersare va fi de scurta durată. Pe termen mediu și lung, stânga și dreapta politică se vor stabiliza și vor fi dominate de una din forțele politice parlamentare, reieșind din formula guvernamentală care se va crea, iar situația se va reduce la unul din cele trei scenarii de mai sus. Un precedent în acest sens a fost observat atât pe stânga, cât și pe dreapta :

1. pe dreapta PLDM, AMN și PL: AMN

fiind absorbit de PLDM și PL împins spre dreapta extremă de același PLDM. Astfel nucleul dur al drepte este reprezentat de PLDM acum, PL jucând un rol secund.

2. Pe stânga PCRM, PDM și PSD: PSD fiind absorbit de PDM și PCRM împins un pic spre stânga extremă de PDM. La acest moment se dă o luptă aprigă între PCRM și PDM pentru întâietate pe segmentul de stânga.

Astfel, în cazul apariției unui actor suplimentar pe dreapta sau stânga, acest fapt va duce fie la absorbția acestuia (cazul MAE, PNL sau MU), fie acesta va lua locul altei forțe politice existente (cazul PL vs PPCD sau PLDM vs AMN).

În loc de concluzii

Din cele analizate mai sus, se observă că în cazul alegerii Președintelui RM în Parlament sau eșuării acesteia și declanșarea alegerilor anticipate, datele problemei nu se schimbă și situația ulterioară se reduce la aceleași scenarii. Adică, o reconfigurare a spectrului politic este iminentă, în special acest lucru se va produce pe stânga, care este una dispersată și instabilă la moment. Prin urmare, alegerile anticipate se vor rezuma doar ca un proces, în rezultatul căruia poate fi schimbată balanța puterii și să fim martorii unei noi reconfigurări ai puterii. Cu toate acestea, alegerile anticipate nu vor putea împiedica procesul de restructurare a spectrului politic moldovenesc, în special cel de stânga, acolo unde se duce o luptă naturală și logică între PCRM și PD și mai nou PSRM pentru dominație.

Cu privire la necesitatea unor alegeri anticipate pentru țară versus relațiile de cola-

borare între RM și UE, trebuie de menționat că această procedură este una nedorită, care pur și simplu ar putea prelungi instabilitatea politică și aduce un deserviciu politic și de credibilitate statului nostru în fața partenerilor externi. Drept argument servesc declarațiile oficialilor europeni în acest context, care preîntâmpină că eventuale alegeri anticipate vor treza adoptarea și implementarea reformelor, lucru ce intră în angajamentele asumate de Moldova. În plus, starea de spirit din societatea moldovenească vis-a-vis de declanșarea unor noi alegeri trebuie să alarmeze și să atenționeze clasa politică.

În final, trebuie de atras atenția la faptul că evoluția relațiilor bilaterale moldo-comunitare va depinde mult de seriozitatea și responsabilitatea clasei politice din țară, precum și de formula unei eventuale guvernări reconfigurate. Este greu de imaginat aceeași bunăvoință și deschidere din partea Bruxellesului pentru Chișinău în cazul în care la guvernare revine PCRM-ul în forma actuală și cu atitudinea politică actuală privind parcursul de integrare a Republicii Moldova. Deoarece după cum am menționat în scenariile de mai sus, există o probabilitate mare ca PCRM-ul nereformat și nemodernizat revenit la guvernare printr-o formulă sau alta, să reușească să se impună agresiv pe stânga politică și să dicteze cursul politic al țării. Acest lucru va avea automat efecte negative în relația RM-UE. În context, trebuie de subliniat că UE întâmpină mari probleme de ordin intern, lucru care determină liderii de la Bruxelles să se concentreze mai mult la soluționarea lor. În plus, există anumite provocări în vecinătatea mediteraneană, lucru care ar putea să redirecționeze privirea Bruxelles-ului de la Est spre Sud.

www.viitorul.org

IDIS „Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor. IDIS activează în calitate de platformă comună care reunește tineri intelectuali, preocupați de succesul tranziției spre economia de piață și societatea deschisă în Republica Moldova. Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritului critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și pro-europene.

str. Iacob Hîncu 10/1, Chișinău

MD-2005 Republica Moldova

373 / 22 221844 tel

373 / 22 245714 fax

office@viitorul.org

www.viitorul.org

Fundația Friedrich Ebert (FES) este o fundație politică, social-democrată germană scopurile căreia sunt promovarea principiilor și fundamentelor democrației, a păcii, înțelegerii și cooperării internaționale. FES își îndeplinește mandatul în spiritul democrației sociale, dedicându-se dezbaterii publice și găsirii, într-un mod transparent, de soluții social-democrate la problemele actuale și viitoare ale societății.

Cu Republica Moldova, Fundația Friedrich Ebert și-a început colaborarea în anul 1994 prin intermediul Biroului Regional de la Kiev, iar din octombrie 2002, la Chișinău activează un birou permanent al fundației.

Tel.: +373 22 885830

E-mail: fes@fes.md

Acest produs apare cu sprijinul Fundației Friedrich Ebert.

Opiniile exprimate aparțin autorilor. Nici Administrația IDIS „Viitorul” și nici Consiliul Administrativ al Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul” și Fundația Friedrich Ebert nu poartă răspundere pentru estimările și opiniile prezentate în cadrul acestei publicații.

Pentru mai multe informații asupra acestei publicații ori asupra abonamentului de recepționare a publicațiilor editate de către IDIS, vă rugăm să contactați direct Serviciul de Presă și Comunicare Publică al IDIS „Viitorul”. Persoana de contact: Laura Bohanțov - laura.bohantov@viitorul.org.